

Tvrtko Klarić

AL' SE NEKAD... PISMA PISALO!

(na margini jednog epistolara)

Mladenu Machiedu,
zauvijek dragom Profesoru,
ovaj skromni post scriptum
uz čestitku za njegov 80. rođendan

Vjerojatno ne od jučer, čini se da neke obljetnice, naročito one „okrugle“, sadrže neku vrst energije kojom neodoljivo mame da se vlastita pozornost usredotoči na osobe i djela vezane uz taj i taj datum. Svima koji bi nakon ove tvrdnje mogli negodovati, pa u konačnici možda i pripisati neku vrst praznovjerja ovom nepretencioznom tekstu, unaprijed mogu reći samo – takav sam i nema mi pomoći.

Naime, prije točno trideset godina, u kratkoj popratnoj bilješci o prijevodu jedne vrlo zanimljive proze Prima Levija, zapisao sam:

Protekla su evo već dva desetljeća otkako je profesor Mladen Machiedo odabrao i preveo te za izvedbu na radiju priredio dvije Levijeve priče. Bilo je to sredinom siječnja 1968. godine u tadašnjem Radio-omnibusu, dramskom bloku II programa Radio Zagreba. U izvedbi dramskih umjetnika zagrebačkih kazališta slušateljci su mogli čuti sastavke Prijedlog za mirovinu (Trattamento di quiescenza) i Uspavana ljepotica u frižideru (La bella addormentata nel frigo). Te iste 1968. godine, isti prevodilac odabire i treću Levijevu priču – Anđeoski leptir (Angelica farfalla) – ovaj put za antologiju (...).

U nadi da će mi dobronamjerni čitatelji i čitateljice oprostiti navođenje vlastitih riječi iz varaždinskog časopisa *Gesta* otprije 30 (!) godina, dopisao bih riječ-dvije u vlastitu obranu. Prigoda je, jer eto ima tome 50 (!) godina, obnoviti sjećanje na sudjelovanje „dramskih umjetnika zagrebačkih kazališta“ u spomenutoj radijskoj interpretaciji Levijevih jednočin-ki – abecednim redom to su: Dubravka Gal, Uglješa Kojadinović, Sven Lasta, Dubravka Manilović, Josip Bobi Marotti, Boris Miholjević, Ada Nađ i Rade Šerbedžija.

Ipak, krajnje opravdanje ovog i ovakvog pristupa ustrajni će naći u Levijevim i Machiedovim pismima, koja se premijerno i cjelovito upravo podastiru javnosti.

Mladen Machiedo u vrijeme dopisivanja s Primom Levijem nije dočekao sretan trenutak da netko od ondašnjih naših izdavača objavi knjigu pisca i kemičara iz Torina. Desetljeće koje je ispratilo XX stoljeće polako je počelo mijenjati sliku o tom autoru. No, tada Levi više nije bio među živima.

Hoće li epistolara dvojice zanesenjaka i monaha (pisane) Riječi, naročito nakon 100. obljetnice rođenja starijega od njih, pridonijeti da se izdavači napokon odvaže ponuditi genera-

cijama koje odrastaju uz Facebook i Twitter Levijeve kratke proze, romane, pjesme i eseje? Osobno sam uvjeren da bi se tek tada zaokružio portret autora koji se u varljivim ljudskim sjećanjima petrificirao kao nenadmašni svjedok užasa Holokausta. Usuđujem se tvrditi da bi nakon toga, nakon okončanja izdavačkog projekta koji bi se u konačnici mogao zvati i „sabrana djela Prima Levija“, ovi naši prostori postali bolje mjesto za život.

Uostalom, nije isključeno da će se možda i među izdavačima zateći netko podložan neodoljivu magnetizmu energije „okruglih“ brojki!